

**Kungsholmens
stadsdelsförvaltnings
handlingsplan mot
våldsbejakande
extremism
2017-2018**

**Kungsholmens stadsdelsförvaltnings handlingsplan mot
våldsbejakande extremism**

November 2016

Dnr: 1.1.-244-2017

Utgivningsdatum:

Kontaktperson:

Innehåll

Inledning	4
Definitioner	4
Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige.....	5
Lokal lägesbild	6
Förebyggande arbete	7
Förhindrande arbete	11
Åtgärdande arbete.....	11
Kunskap och utbildning	13
Informationsdelning och sekretess.....	13
Utbildning	13
Samverkan	14
Uppföljning	14

Inledning

I maj 2016 beslutade kommunfullmäktige om stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism. I riktlinjerna framgår att samtliga stadsdelsförvaltningar ska ha en handlingsplan. Syftet med handlingsplanen är att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning och struktur för arbetet med att förebygga och motverka våldsbejakande extremism på lokal nivå. Handlingsplanen vilar på nämndmålet ”Kungsholmen är en levande stadsdel där boende och besökare är trygga”.

Utöver stadsdelsförvaltningarna har kommunstyrelsen även beslutat att arbetsmarknadsförvaltningen, utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen ska ha lokala handlingsplaner mot våldsbejakande extremism.

Definitioner

Nedan framgår definitioner av olika begrepp som används kring våldsbejakande extremism och som tagits fram i rapporten *Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser (regeringskansliet 2014)*”

Våldsbejakande – med våldsbejakande menas handlingar såsom att stödja, uppmana till eller delta i ideologiskt motiverade våldshandlingar för att främja en sak.

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

Radikalisering är en social process och det finns olika uppfattningar om hur processen går till. För att skilja ut den icke-våldsbejakande radikaliseringsprocessen används här Säkerhetspolisens smalare definition:
Den process som leder till att en person eller en grupp stödjer eller utövar ideologiskt motiverat våld för att främja en sak.

De individer som anslutit sig till våldsbejakande extremistmiljöer har nästan alltid genomgått en radikaliseringsprocess där det går att identifiera betydande likheter oavsett till vilken ideologi en person radikaliserats.¹

---

¹ Försvarshögskolan, 170628

Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige

För närvarande finns, i enlighet med den nationella samordnarens definition, i huvudsak tre våldsbejakande extremistiska miljöer i Sverige: den våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön, den våldsbejakande vänsterextremistiska autonoma miljön och den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön. Därutöver finns ensamagerande extremister som motiveras till våldshandlingar av olika ideologier, men som inte tillhör nämnda grupper eller nätverk. Nedan beskrivningar är hämtad ur *Våldsbejakande extremism i Sverige - nuläge och tendenser* (ds 2014:4).

Autonoma miljön

Den autonoma miljön strävar efter ett klasslöst samhälle utan styre från någon auktoritet. Uppfattningen inom miljön är att dagens demokrati inte är tillfredsställande. Den enda styrelseformen som kan accepteras är ett självstyre från folket. Inom miljön hävdas att kapitalistiska drivkrafter har greppet om dagens samhälle och att detta utgör ett hinder för att uppnå idealsamhället – ett samhälle som är jämställt och klasslöst och där människor med olika ursprung och sexuell läggning ska kunna leva på lika villkor. Vissa sammanslutningar inom den autonoma miljön menar att ett nytt styrelseskick endast kan uppnås genom revolution.

Vit makt-miljön

Vit makt-miljön ser framför sig ett etniskt homogent samhälle där det inte förekommer inslag av andra kulturer. De menar att människosläktet kan delas in i raser och de ser negativt på invandring av människor som de inte räknar till den vita rasen. Synen på människosläktet som indelad i raser finns inom hela vit makt-miljön även om det varierar hur starkt detta lyfts fram. Uppfattningarna kan variera från föreställningen om ett raskrig där extremisterna är soldater, till en uppfattning om att olika raser ska få tillåtas existera i världen vid sidan av varandra så länge de olika raserna inte blandas. Omvärlden förknippar ofta vit makt-miljön med den nationalsocialistiska ideologin och flera aktörer inom miljön har anammat denna (även om det inte gäller för samtliga i miljön).

Inom vit makt-miljön är en del av målet ett auktoritärt styre och det verkar finnas drivkrafter för tydlig struktur, ordning och totala lösningar. Sedan en tid präglas delar av vit makt-miljön av en utveckling där man oftare talar om kultur istället för ras. De

använder benämningar som patriotism eller ”nationella rörelsen” för att beskriva sig själva.

Våldsbejakande islamistisk extremism

Den svenska våldsbejakande islamistiska miljön inspirerades övergripande av en salafistisk-jihadisk ideologi. Detta ideologiska paraply förenar både al-Qaida och Islamiska Staten (IS). IS är en utbrytarorganisation från al-Qaida och skillnaden dem emellan ligger närmast i att IS har en mer extrem syn på vilka de uppfattar som fienden. Enligt IS är alla som inte delar deras ideologi att betrakta som motståndare, vilket innebär att även muslimer som inte överensstämmer med gruppens övertygelser utmålas som fiender och utgör legitima måltavlor.

Gemensamt för dem båda är dock att ideologin motiverar attentat mot civila, dels enligt deras egen logik som svar på ockupation av muslimska länder och våld mot muslimer, dels som ett svar på upplevda kränkningar av islam. Målet som beskrivs är att genom våld införa ett islamiskt styre (sharia) inom ramen för en domedagsprofetia. Det västerländska demokratiska styrelseidealet, kolonialismen och förhållanden som tillskrivs västvärlden anses ha fördärvat islam. Västvärldens sekularisering och sätt att leva görs då även till mål för angrepp från miljöns extremister.

I samband med inbördeskriget i Syrien och de spridningseffekter som följde i närliggande länder lyckades IS skickligt profitera på det maktvakuum som uppstod. Genom propaganda på social media attraherade gruppen många anhängare, och när de utropade sitt kalifat i juni 2014 ökade tillströmningen till en nivå som saknar historisk jämförelse. Idag beräknar säkerhetstjänster att drygt 5000 individer rest från Europa för att ansluta sig till gruppen.

IS har även uppmuntrat till att anhängare bör utföra attentat i sina hemländer – med de vapen de har att tillgå. Många av de terrorattentat som drabbat Europa sedan 2014 kan härledas till IS - antingen genom attentatpersoner som har haft direkt kontakt med terrororganisationen, eller som på något sett inspirerats av dess upprop och ideologi.

Lokal lägesbild

Den lokala lägesbilden har tagits fram genom en enkätundersökning som skickats ut både internt inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning och till externa lokala aktörer. I stadsdelsområdet finns visst uttryck för våldsbejakande extremism. Dessa uttryck består främst av klotter (främst hakkors),

klistermärken och muntligt uttryckta åsikter, och gäller främst rasistiska åsikter.

Utifrån polisens uppgifter så ligger Kungsholmens stadsdelsområde på väldigt låga nivåer vad gäller personer som är brottsaktiva inom våldsbejakande extremism, både i faktiska siffror och i relation till övriga länet.

Stockholms stads statistik visar på väldigt låga nivåer av skadegörelse och incidenter som har kopplingar till våldsbejakande extremism.

Sammantaget finns det alltså i dagsläget ingenting som pekar på att våldsbejakande extremism skulle vara förekommande i någon högre utsträckning inom Kungsholmens stadsdelsområde. Det kan dock finnas ett mörkertal som inte kommer fram av olika anledningar. Dels kan individer dölja sina åsikter väl, dels kan det finnas aktörer som inte svarat på enkäten, eller aktörer som inte fått enkäten. Lägesbilden är ett levande dokument och kommer att revideras minst en gång per år, eller vid behov. Frågan kommer att lyftas vid varje Trygghets- och säkerhetsråd (se nedan).

Förebyggande arbete

En grundförutsättning för att enskilda personer inte ska dras till våldsbejakande extremistmiljöer är att barn och unga får en bra uppväxt, ges goda förutsättningar till bra resultat i skolan, en rik och meningsfull fritid och får ett arbete eller en sysselsättning. Det förebyggande arbetet inom Kungsholmens stadsdelsområde pågår således såväl i kommunal regi som i annan organisatorisk regi.

Generella förebyggande insatser

Kungsholmens stadsdelsförvaltning har sedan flera år ett trygghets- och säkerhetsråd som består av avdelningschefer från den egna förvaltningen, representanter från berörda fackförvaltningar, externa aktörer så som polis, räddningstjänst och lokaltrafik, samt representanter från civilsamhället. Rådet fungerar som en kontaktyta för de verksamheter som är centrala för Kungsholmens stadsdelsområde, och syftet är att förebygga brott och främja trygghet. Trygghets- och säkerhetsrådet blir ett naturligt sammanhang för att lyfta det förebyggande arbetet kring våldsbejakande extremism och hålla sig uppdaterad på lägesbilden. Våldsbejakande extremism läggs in som en stående punkt på dagordningen.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings handlingsplan mot

våldsbejakande extremism

8 (14)

Kungsholmens stadsdelsförvaltning samarbetar med polisen för att skapa trygghet och förebygga kriminalitet, och arbetet mot våldsbejakande extremism är ett högt prioriterat område inom detta samarbete.

Kungsholmens stadsdelsnämnd har tre stycken råd för att främja delaktighet och demokrati; ungdomsrådet, rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet.

Förvaltningen har ett ansvar att se till så att de egna verksamheterna så som förskolor, fritidsgård, fältarbete och parklek är välfungerande och på så sätt bidrar till en generell prevention för alla barn och unga. Det handlar om att främja barn och ungas utveckling, samt att uppmärksamma och fånga upp de fall där man ser en ogynnsam utveckling.

Inom ramen för arbetet med våldsbejakande extremism är det viktigt att beakta kopplingen till stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Kungsholmen har sedan ett par år tillbaka anordnat ett nationaldagsfirande i Rålambshovsparken. Detta startade som en motkraft till högerextrema och nationalistiska grupper som anordnade tillställningar i parken på nationaldagen. Stadsdelsnämnden beslöt av denna anledning att firandet skulle bli ett sätt att stå upp för demokratin och vårt mångkulturella samhälle, och tillställningen drar årligen till sig ett stort antal besökare.

Kungsholmens stadsdelsförvaltning kommer vid ansökningar om föreningsbidrag att utgå ifrån socialförvaltningens nya riktlinjer samt den checklista som stadens samordnare mot våldsbejakande extremism tagit fram. Detta för att säkerställa att inga bidrag betalas ut till föreningar som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Föreningar som uppmuntrar till, eller stödjer, våldsbejakande extremism ska fråntas all typ av stöd i den mån de har sådant.

Kulturförvaltningen har fått ett uppdrag att sprida programmet Respekt och självrespekt (ROS) i skolorna med hjälp av fältassistenter, vilka tillhör socialtjänsten. ROS har en genusförändrande ansats samt syftar till att stärka ungdomar i sökandet av identitet och att uppmuntra till reflektion kring handlingar och ställningstaganden. ROS syfte är att öka tryggheten bland unga genom att främja självrespekt och respekt gentemot

andra så att unga lär sig att sätta gränser och motstå destruktivt gruppträck.

Syfte	Aktivitet	Ansvarig	Status
Minska risken för att ungdomar utövar våld, samt öka medvetenheten kring stereotypa och begränsande könsroller.	Rutin för att arbeta med ROS (respekt och självrespekt)	Enheten för prevention och familjebehandling. Samarbete med utbildningsförvaltningen och huvudmän för fristående skolor	Genomförs till T2
Att stärka demokratin och medborgarnas möjlighet till inflytande.	Demokratifrämjande arbete i form av ungdomsrådet, rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet.	Avdelningschefer socialtjänstavdelningen och äldreomsorgsavdelningen, samt respektive enhetschefer.	Genomförs löpande sedan tidigare
Att fortsätta samverkan med polisen kring utvalda områden för att öka tryggheten och minska brottsligheten.	Samverkansöverenskommelse med polisen	Stadsdelsdirektör.	Pågående samt stäms av 4 ggr/år och revideras vid behov.
Stärka tryggheten och minska risken för brott.	Trygghets- och säkerhetsrådet	Stadsdelsdirektör.	Pågående, mötesfrekvens 4 ggr/år.
Motverka att ekonomiska medel betalas ut till föreningar som inte står bakom demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män	Nya riktlinjer, samt checklista, används vid ansökningar om föreningsbidrag.	Handläggare av föreningsbidrag.	Används fr.o.m. ansökningar som gäller 2018.

Specifika förebyggande insatser

Stockholm är en plats för flertalet manifestationer, demonstrationer och andra tillfällen då människor möts för att uttrycka sina åsikter,

**Kungsholmens stadsdelsförvaltnings handlingsplan mot
våldsbejakande extremism
10 (14)**

och där det även kan uppstå extremistiskt våld. Många av dessa arrangemang äger rum i innerstaden, varför det finns viss risk för att extremistiska grupperingar rör sig på Kungsholmen för att t.ex. sätta upp affischer, klottra budskap eller värva anhängare. Detta föranleder att det bör finnas en beredskap och extra vakenhet hos alla innerstadsskolor dagen/dagarna innan planerade manifestationer av extremistisk karaktär. Från stadsdelsförvaltningens sida har fältassistenter ett uppdrag att ha kännedom om extremistiska manifestationer och att vistas på skolor i anslutning till dessa.

Ensamkommande barn och ungdomar lyfts av vissa fram som potentiella måltavlor för de som vill rekrytera till islamistisk extremism. Enheten för prevention och familjebehandling beviljades 2016 projektmedel för att under två års tid arbeta särskilt med de ensamkommande ungdomar som har svårigheter att fungera i sin vardag och främja deras deltagande i civilsamhället. En social lots arbetar sedan februari 2017 med att stötta dessa individer och främja deras förankring i civilsamhället.

Syfte	Aktivitet	Ansvarig	Status
Att förhindra att ensamkommande barn och unga dras in i kriminalitet.	Social lots för ensamkommande ungdomar	Enheten för prevention och familjebehandling Enheten för ensamkommande barn	Pågående t.o.m. 2018.
Att förhindra att extremistisk propaganda sprids på skolor.	Rutin för att arbeta förebyggande inför manifestationer	Enheten för prevention och familjebehandling.	Genomförs till T2.

Individriktade förebyggande insatser

Stadsdelsförvaltningen har under 2017 utsett en kontaktperson för Rädda Barnens orostelefon, vilken är en nationell stödtelefon mot våldsbejakande extremism. De ärenden som bedöms vara i behov av mer hjälp och eventuellt insatser hänvisas vidare till socialtjänsten. Informationen om stöddinjen ska spridas under 2017, och sedan regelbundet, via utskick till föräldrar och genom andra kanaler så som månadsannonser i lokaltidningen.

Syfte	Aktivitet	Ansvarig	Status
Att medborgare får stöd och vägledning.	Kontaktperson för Rädda Barnens stödtelefon utses.	Familjeenheten.	Genomfört.
Att samverka mellan relevanta aktörer fungerar.	Rutin för gemensam hantering kring radikaliserade individer.	Avdelningschef	Till VB

Förhindrande arbete

Det förhindrande arbetet är de insatser och åtgärder som riktas mot personer som håller på att hamna i, eller befinner sig i våldsbejakande extremistmiljöer samt att ge konkret stöd till anhöriga eller närstående. Inom ramen för arbetet mot våldsbejakande extremism är det viktigt att upptäcka extremistiska miljöer och personer i ett tidigt skede.

Åtgärder ska vidtas skyndsamt när det finns kunskap om etablerade extremistgrupperingar i ett område, om individer som rekryterar till extremistgrupper eller där individer uppvisar riskbeteenden om radikalisering. Det är viktigt att i dessa ärenden beakta möjligheten till samverkan med olika aktörer i civilsamhället.

Åtgärdande arbete

Socialtjänsten har ett ansvar att stödja individer utifrån särskilda behov samt att förhindra att individer dras in i destruktiva miljöer så som våldsbejakande extremism. Det är behoven som följer av de våldsamma handlingarna eller risken för sådana handlingar, inte åsikterna, som ska leda till insatser. Socialtjänsten har till uppgift att genom olika insatser förebygga att barn och unga dras in i våldsbejakande extremism och stödja de som är involverade att lämna dessa miljöer.

Avhopparverksamhet

Socialtjänsten ska ha förmåga och förutsättning att underlätta för de som vill lämna en våldsbejakande miljö och åtgärder ska vidtas skyndsamt. Insatser som utgör stöd till individer som är motiverade att lämna destruktiva extremistiska miljöer, bedöms utifrån motsvarande kriterier som idag används för att ge stöd till individer som vill lämna grov brottslig verksamhet. För dessa insatser samarbetar kommunen med polisen. Det är bedömningen av personens avsikt och riskfaktorer som är avgörande för socialtjänstens bedömning. Socialtjänsten kan ge behovsprövade insatser i såväl öppna former som i form av placering utanför hemmet, både enligt Socialtjänstlagen och lagen om vård av unga (LVU) och erbjuda råd och stöd.

De unga vuxna som hamnat i, eller riskerar att hamna i, grov kriminalitet blir erbjudna sociala insatsgrupper (SIG), vilket är en arbetsmetod för individsamverkan som används i hela Stockholms stad. Detta är en insats som kommer att användas även för ärenden kopplade till våldsbejakande extremism, och som kommer att individanpassas för det specifika behovet och ärendet.

Stockholms stads centrala samordnare för våldsbejakande extremism ska stödja och verka för metodutveckling avseende olika individinsatser. Socialtjänstnämnden ska bistå övriga nämnder med en generell kunskapsuppbyggnad och delta i ett kunskapsutbyte i staden avseende hur staden arbetar med riktade insatser.

Anhörigstöd

Anhöriga eller närstående ska enkelt kunna ta del av information om att stöd finns att få. Stöd och hjälp ska ges till familjer och anhöriga när barn involverats eller riskerar att involveras i våldsbejakande extremism. Anhörigstöd ska ges i den form som finns idag inom stadsdelsförvaltningen. Information om Rädde Barnes stödtelefon ska spridas till medborgarna i stadsdelsförvaltningens olika kanaler.

Syfte	Aktivitet	Ansvarig	Status
Att medborgare vet var de ska vända sig med oro och frågor.	Information om Rädde Barnes stödtelefon sprids i föräldrautskick samt i förvaltningens infokanaler.	Enheten för prevention och familjebehandling, kommunikatör och webbredaktör.	Genomförs under 2017 och sedan löpande.

Kunskap och utbildning

Informationsdelning och sekretess

Samverkande aktörer ska inom ramen för gällande lagstiftning dela information som är viktig för att förebygga och motverka våldsbejakande extremism. Tillgång till information är avgörande för att kunna genomföra ett effektivt arbete mot våldsbejakande extremism.

Informationsdelning mellan polisen och kommunala verksamheter är avgörande för ett välgrundat förebyggande och förhindrande arbete mot våldsbejakande extremism. Sekretesslagstiftningen innebär begränsningar i informationsutbyte mellan socialtjänsten och polisen. De möjligheter som finns till informationsutbyte som sekretesslagstiftningen ger, ska utnyttjas fullt ut. Kunskap om lagstiftningen ska minska osäkerhet som medför att sekretessbrott kan ske och kommunen ska garantera att medarbetarna har tillräcklig kunskap för att utbyta information.

Utbildning

Det behövs en ökad kunskap bland berörda medarbetare. Utbildning ska erbjudas till chefer och medarbetare för att utveckla kompetensen kring hur identifieringen av extremistiska miljöer och individer bäst görs och vilka insatser och åtgärder som är mest lämpliga att genomföra. En översyn av utbildningsinsats håller på att göras av Stockholms stads samordnare mot våldsbejakande extremism, vilken kommer att bli klar under 2017.

Syfte	Aktivitet	Ansvarig	Status
Höja kunskapsnivån bland relevant personal inom stadsdelsförvaltningen.	Att säkerställa att medarbetare som anses relevant deltar vid stadens utbildningstillfällen kring våldsbejakande extremism.	Stadsdelsdirektör.	Hösten 2017.

Samverkan

Frågan om våldsbejakande extremism kommer att implementeras i befintliga samverkansforum, varav samverkansöverenskommelsen med polisen, samverkansöverenskommelsen med utbildningsförvaltningen och trygghets- och säkerhetsrådet blir särskilt relevanta (se ovan).

Uppföljning

Enligt stadens riktlinjer ska handlingsplanen behandlas av ansvarig nämnd och godkännas av kommunstyrelsen. Handlingsplanen ska följas upp årligen inom ramen för ordinarie styrning under målet om att Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar. En första uppföljning av vidtagna åtgärder görs i samband med årets verksamhetsberättelse. Uppföljning sker även löpande i olika forum, exempelvis inom ramen för samverkan med lokalpolisen. Handlingsplanen revideras årligen utifrån aktuell lägesbild. Lägesbilden tas fram tillsammans med andra berörda nämnder samt i samarbete med polisen. Nästa revidering sker i samband med tertialrapport 1 2018. I revideringen ska status på föregående års vidtagna åtgärder framgå.

2018	
Åtgärd	Ansvarig
Handlingsplanen revideras årligen i samband med T1.	Stadsdelsdirektör
Handlingsplanen följs upp i samband med verksamhetsberättelse.	Stadsdelsdirektör
Handlingsplanen följs upp löpande tillsammans med lokalpolis i samband med trygghets- och säkerhetsrådet fyra tillfällen per år.	Stadsdelsdirektör

För kontakt i frågor som rör stadsdelsförvaltnings arbete med våldsbejakande extremism kontakta preventionssamordnare på Enheten för prevention och familjebehandling.